

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

§. 1. Quid & quotuplex sit Rescriptum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

24. Rescripta Justitie, quamdiu durat jus agendi vel excipiendi: consultum tamen est ea intra annum presentare.

25. Quibus personis committatur executio Rescriptorum.

26. Quid ab executore observandum.

27. An & quomodo Rescripta expirent per mortem concedentis.

Constitutiones, de quibus hucusque, faciunt *Jus Commune*, Rescripta Principum vero *Jus Particulare* & inter partes, pro quibus emanant. l. 2. 3. c. de LL. Excipe, nisi data sint ad declarationem Juris Communis dubii, vel in *Corpus Juris* relata; tunc enim & ipsa vim Juris Communis obtinent. l. fin. c. eod. c. 19. de sent. & re jud. Recte proin subjungitur priori titulus de Rescriptis.

§. 1.

Quid & quod duplex sit Rescriptum?

Sciendum 1. Rescriptum, quasi *Responsum* scriptum, dici à rescribendo, dum nempe Princeps, vel alius, ad alterius consultationem, relationem, supplicationem respondet scripto. Rescriptum in genere acceptum comprehendit omnia responsa scripto data, etiam à privatis; ex usu tamen Juris & specificè sumptum restringitur ad illa duntaxat responsa, quæ à summo Principe emanant, videlicet vel à Papa vel ab Imperatore. Opus tamen haud est, ut Princeps scribat ipsemet litteras, sed sufficit, si signet & subscribat nomen suum. Juxta stylum Curie Romanæ Pontifex, si ei supplicetur pro gratia, subscribit supplicationi unum verbum, fiat, si verò pro decernenda justitia circa aliquam litem, unicum verbum, placet, addita initiali littera sui nominis, antequam litteræ Apostolicæ expediantur: quæ tamen expeditio necessaria est; alias enim gratia non dicitur collata, sed conferenda, & processus circa litem fortè interea factus nullius est roboris.

Sc. 2. Rescriptum specificè acceptum vel sumi latè vel strictè: latè sumitur, prout fit in hoc Titulo, quando complectitur omnia Rescripta secundum præter & contra Jus: secundum Jus dicitur, quod tendit ad observationem & executionem Juris Communis, eique conforme est; ut si Princeps alicui committat litem secundum Jura decidendam: præter Jus vocatur, quod circa materiam, de qua Jus nihil decernit, versatur, & nihil præscribit, ut sunt gratiæ & beneficia Principum: contra Jus appellatur, quando conceditur aliquid contra elaram dispositionem Juris Communis; uti fit per dispensationes & exemptiones à legibus. Strictè, vel potius strictissime sumitur, quando ea sola comprehendit Rescripta, quæ sunt secundum Jus, illud vel explicando, si dubium sit, vel observari mandando, si clarum. Oppones. Rescripta, quæ contra Jus Commune vel utilitatem publicam tendunt, pro invalidis habenda sunt. can. 15. caus. 25. q. 2. l. fin. c. si contra Jus: ergo non dantur Rescripta contra Jus. 12. Dist. Ant. pro invalidis habenda sunt, si Juris Lib. I. R. P. Piebler.

Communis non faciant expressam mentionem, illudque nolint obstare. C. Ant. si expressa mentione, saltem per clausulam generalem, derogare velint Juri Communi N. Ant. & Conf.

Sc. 3. Rescriptum constare duabus partibus, Narratione & Conclusionem. Narratio fit tum à Supplicante, tum à Rescribente saltem subinde: si fiat à Supplicante, qui nimirum petit Rescriptum, nihil est aliud, quam propositio, vel relatio eorum, propter quæ obtinerè quis nititur Rescriptum: atque hæc narrata à supplicante probari debent, si exigatur. l. 5. c. de fide Instrum. ibi: probare debere, fidem precibus vestris adesse; solèturque in omni Rescripto aut expressè addi hæc clausula, si preces veritate nitantur, vel, si ita est, idque de Jure & in foro Civili omnino necessarium. l. fin. c. de diversis Rescriptis, alias nihil prodest Rescriptum. Aut saltem tacitè subintelligi, ut de Jure & in foro Canonico sufficit. c. 2. h. t. junctà praxi. Si verò narratio fiat à Rescribente, ea solètur esse summaria repetitio narrationis positæ à supplicante, vel etiam nova quædam expressio relativa rerum, quas incidenter commemorat Rescribens: hæc narrata Rescribentis nec aliquid probant, nec probari debent, nisi Rescribens intentionem suam in iis fundaverit, alias Rescriptum non daturus; vel nisi aliquid faciant ad causam principalem Rescripti. Clem. un. de probat. c. 10. de privil. in 6. ubi habetur, Ecclesiam non propterea esse exemptam, quod in Rescripto Pontificis nominata fuerit exempta: ergo nihil probant hæc narrata. Quod autem nec probari debeant, ratio est; quia nihil interest, si vera sint, si vera sint, si Rescribens iis non alliget gratiam vel responsum. Conclusio autem, quæ præcipua Rescripti pars est, & à Practicis Dispositiva vocatur, exprimit mentem Principis, & cum certis clausulis declarat tum substantiam tum qualitates sui responsi, an & sub quibus conditionibus annuat petitioni Supplicantis.

Dico 1. Rescriptum rectè definitur esse responsum Principis scripto datum ad instantiam alicujus, vel supplicantis vel consulentis. Ita quoad rem communis ex l. fin. cit. Unde apparet, quod Rescriptum differat 1. à vivæ vocis oraculo, quia hoc, licet fortè postea redigatur in scripturam, primitus tamen verbo datur. A Brevi Apostolico non videtur discrepare, nisi accidentaliter; quia Breve est compendiosum, paucisque verbis expeditum, rescriptum, exprimens in cera rubra sigillum Papæ cum subscriptione, datum sub annulo Piscatoris, quia sigillum illud refert imaginem S. Petri ex navi jacentis rete in mare. 2. Ab Epistola Decretali; quia hæc non necessariò supponit consultationem vel supplicationem alicujus. 3. A Pragmatica; quia hæc sine interventione precum de negotio publico diligentius instruit. 4. ab Edicto; quia hoc à Principe in utilitatem subditorum motu proprio promulgatur. De reliquo dixi: ad instantiam alicujus; siquidem omne rescriptum propriè tale fit ad instantiam, per l. fin. cit. & communem

Auctorum: si tamen, ut quandoque fieri solet, in rescripto reperiatur clausula, *motu proprio*, non sequitur inde, quod nulla supplicatio vel consultatio præcesserit, sed solummodo indicatur, quod Princeps magis motu proprio & clementia sua, quam precibus & alicujus instantia, inductus sit ad dandum rescriptum. *c. 15. h. t. pr.* Quæ clausula, si additur, habet hunc effectum, ut tollat vitium *subreptionis*, & ex hoc capite impugnari rescriptum nequeat, nisi per reticentiam omiserit supplicans, quod Rescriptum cedat in præjudicium tertii, vel inhabilitas ad officium aut beneficium, vel beneficii, quod petitur, qualitas intrinseca fuerit dissimulata; ratio, quia quando tacetur aliqua veritas, regulariter inde non movetur Princeps ad concessionem: quamvis moveri possit à causa, quæ exprimitur falsò per *obreptionem*. Dixi 2. *vel supplicantis vel consulentis*, ex quibus colligitur celeberrima divisio Rescripti, de qua

6 Dico 2. Rescriptum dividitur in Rescriptum gratiæ & justitiæ. Rescriptum *Gratiæ* est, quo conceditur alicui favor, gratia, indulgentiæ, beneficium, privilegium, vel exemptio ad ejus supplicationem. v. g. si Papa providet, vel provideri mandat alicui de beneficio vacante. Rescriptum *Justitiæ*, seu *ad lites*, ut etiam vocatur, est, quo vel ad consultationem alicujus explicatur Jus dubium, vel ad alicujus petitionem delegatur Judex ad decisionem alicujus litis, vel aliàs jubetur administrari justitia. Quando est dubium, an sit Rescriptum gratiæ, vel justitiæ, præsumitur esse justitiæ; cum gratia sit aliquid facti, non Juris, & qui allegat gratiam, eam probare debeat. *c. 2. de Schismaticis.*

7 Inter Rescriptum Justitiæ & Gratiæ sunt prorsus notabiles differentiæ in effectu; nam 1. Rescriptum Justitiæ non potest ab uno obtineri pro alio, nisi habeatur speciale mandatum, vel persona, pro qua petitur, sit conjuncta. *c. 22. c. c. 33. h. t.* ne nimirum lites foveantur magis, quam sopiantur: e contra Rescriptum Gratiæ potest pro alio obtineri à quocunque sine speciali mandato, per *l. 6. C. de precibus Imperat. offer.* nec enim prohibitum esse debet actum Charitatis, qualis est proximo impetrare rescriptum, exercere erga alium. 2. Rescriptum justitiæ valorem & effectum suum obtinet non à tempore *date*, hoc est, à tempore, quo Romæ sunt expeditæ & signatæ litteræ, sed à tempore *presentatæ*, h. e. à tempore, quo litteræ sunt actu præsentatæ Judici delegato. *c. 12. § 59. de appellat.* e contra rescriptum gratiæ valorem & vim suam obtinet statim à die *date*: quamprimum igitur in Dataria Romana expeditum est, jam valet & prodest. *c. 7. 9. h. t.* Unde si duo obtineant rescriptum gratiæ pro aliquo beneficio, inspiciuntur tempus *date*, non *presentatæ*. *c. 12. eod. in 6.* Excipe, nisi rescriptum posterius esset speciale ad certum & determinatum beneficium, illud autem, quod prius erat expeditum, foret generale, & ad aliquod beneficium indeterminate; species enim derogat generi, & speciale

præfertur generali. *c. 1. § 14. eod. vel nisi is*, qui prius obtinuit, per negligentiam vel malitiam longius distulisset uti rescripto suo. *arg. c. 12. cit. § c. 11. de Præb. in 6.* 3. Juxta aliquos rescriptum justitiæ est tantum annale, ac intra annum præsentari debet, saltem de Jure Canonico, ne amittat valorem: rescriptum vero gratiæ est perpetuum. Sed melius dicitur, utrumque esse perpetuum; nam Jus Civile *l. 2. C. de diversis rescriptis* clarè decidit, rescriptum justitiæ esse perpetuum, Jus verò Canonicum nihil clarè de hoc statuit: ergo juxta *c. 1. de N. O. N.* sequi oportet dispositionem Juris Civilis. Nec obstant *c. 12. § 11. cit.* quibus Adversarii nituntur; quia exaudienda sunt de casu speciali, quo quis ex dolo & malitia, vel per negligentiam non præsentavit rescriptum intra annum, qui proin à *citt. c. c.* in penam doli & negligentiae meritò non amplius permittitur post annum opponere suum rescriptum alteri interea impetrato. 4. Rescriptum justitiæ per sub-vel obreptionem impetratum probabiliter non est nullum ipso Jure, sed solum ope exceptionis irritabile: rescriptum verò gratiæ est ipso Jure nullum. Sed hæc, & plures aliæ differentiæ ex dicendis adhuc magis clarescent.

§. 2.

Quomodo vitentur Rescripta, maxime per sub- & obreptionem.

Sciendum, variis modis vitiari & inutilia reddi posse rescripta, nempe 1. si deficiant in forma sua, & conditionibus à Jure requisitis. 2. Si destituta sint debitis clausulis, vel illæ, quas exprimunt, non subsistant. 3. Si sint contra jus tertii, nec id exprimat per clausulam derogatoriam. 4. Si obtineantur per abusum. 5. Si contineant subreptionem vel obreptionem: quæ duo, quamvis sæpe confundantur ab AA. & accipiantur promiscuè, præse tamen *supreptio* dicitur, quando supprimitur vel reticetur verum à supplicante, quod deberet exprimi secundum stylum Curiae, vel Jus Commune: *obreptio* autem, quando exprimitur & narratur falsum aliquid; proinde subreptio est suppressio veri, obreptio est expressio falsi: re ipsa autem & in effectu parum interest, an subreptitium vel obreptitium sit rescriptum; quamvis valde attendatur in Jure, an sub-vel obreptio contigerit ex dolo & malitia, an verò ex ignorantia & simplicitate, uti videbimus.

Dico 1. Nullum, vel saltem suspectum, est Rescriptum, quod caret legitimâ formâ & debitis conditionibus, seu si non est ritè formatum. Conditiones autem, ut ritè censeatur formatum, sequentes enumerantur. 1. debet exprimere nomen Pontificis (si est rescriptum Papale) annum Incarnationis & Pontificatus, diem expeditionis non per cifras & notas numerorum, sed per integras voces, v. g. *octavo Calendas Maij* &c. juxta *reg. Cancell. 16.* De rescriptis Cæsareis videantur Legistæ. 2. debito nomine compellare debet illos, ad quos diriguntur; nam juxta stylum Curiae Romanæ Papa Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos con-

firma-